

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De modo in peregrinationibus obeundis seruando, quoad Deum. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78821)

crimina, qua sibi falso obiciuntur. Et reuerentiam meam, id est, verecundiam meam, qua ex confusione ori- ri solet: erubescunt enim qui apud alios confunduntur, nisi iniuste confundantur. In Hebraeo textu est vox Chelmina, qua significat verecundiam. Et verecundiam hoc loco legunt S. Hilarius, S. Augustinus, Euthymius, & alij. Quare vox (Reuerentia) qua habetur in nostra editione, non significat reuerentiam, qua debebatur Christo, sed reuerentiam, quam ipse in se habebat, id est, erubescenciam & verecundiam. Hæc Bellarmi- nus.

Portò de confusione qua percipitur in eleē- mosynis, pulchrè ait S. Franciscus in sua Regu- la fusiore apud Lucam Wadingum tom. I. An- nal. Anno 1210. num. 2. pag. 54. Quando sacerdoti eis homines verecundiam, & nolent eis dare elemosynam, referant inde gratias Deo, quia de verecundis recipient magnū honorē ante Tribunal Domini nostri Iesu Chri- sti. Merito monet ne erubescamus, quia id cum stupore ponderat S. Chrysostomus serm. 14. O quid agis, ames pauperes, gloriatur in calis Deus, unde pauper erubescit in terrā: ex hoc reputat is honorem sibi, quod pauperi computatur iniuria.

Quartū, augetur meritum ex aliis actibus vir- tutum, quæ frequentantur tali tempore pere- grinationis, de quibus infra dicam.

Secundus fructus, peregrinationis esse potest, soletque ex auxiliis, quæ proximis adferent, in quos incident, vel ad quos diuertent, iuuando eos colloquiis, dnm iis, vel consilia pia dabunt, vel intruent ignorantes mysteria fidei, aut casus conscientia resoluent, aut excitabunt ad Confessionis & Communionis frequentatio- nem, aut concionabuntur, aut Confessiones au- dient.

Magnus est etiam iste fructus, noster & lau- dabilis iuuare animas aliorum iis, modis quos attigimus: Nam, vt ait S. Dionysius cap. 3. cæli hierarch. Omnium Diuinorum diuinissimum est, coo- perari in salute animarum. Et vt dicit S. Chryso- stom. hom. 2. & 4. in Genesim: Nihil ita gratum est Deo, & ita curæ, vt animarum salus: ed quod, vt idem scriptum reliquit h. 3. in 1. Corinth. Est immensus pecunias pauperibus eroges, plus tamen effe- cit, si vnam conuerteris animam.

Ideo S. Catharina Senensis locum & vestigia impressa à transeuntibus concionatoribus vi- uis osculabatur, causamque rogata, dixit, se Deo reuelante scire, quanta esset animarum in gratia existentium pulchritudo, ideoque se eos tantū facere, qui ei acquirere cooperarentur. Huius autem rei quotidie Patres, idque non semel in die, habebunt occasionem, colloquendo, & in itinere & in diuerso cum secularibus. Nam si colloquerentur de rebus ad animarum salu- tem & perfectionem spectantibus, magnum & sibi meritum, & fructum aliis conciliabunt, vt infra dicam. Nam, vt ait S. Thomas 2. 2. q. 177. a. 1. in corp. Spiritus S. virtus lingua hominis quasi quo- dam instrumento, ad instruendum intellectum, dum a-

liquis sic loquitur quod deceat, & ad mouendum affectum, vt libenter audiat Verbum Dei, & ad hoc quod aliquis amet ea, qua verba significantur, & velit ea implere.

Tertius fructus, peregrinationis esse solet & debet, augmentum deuotionis, tum per longio- rem & frequentiore orationem, pro qua in peregrinatione quilibet habet plus temporis quam domi, vbi in lectione librorum piorum magna pars temporis ponenda est; tum per diu- tiora colloquia de rebus piis, & religioso ore dignis, quorum vtrumque valde conducere ad augmentum deuotionis sensibilis, docet quoti- diana experientia, & omnino adhibenda est, vt infra ostendam. Memini me toto tempore stu- diorum meorum, dum in Collegio Romano manerem, Rhetoricæ & Philosophiæ & Theo- logiæ dans operam, quotidie solitum non mi- norem deuotionis affectum & spiritus feruorē, tempore recreationis quotidianæ, præsertim hebdomadariæ in vinea Balbinæ sentire, quam sentirem in deuotâ communionē, & tempore feruentis Meditationis: ita pia de rebus piis col- loquia, cum mihi æqualibus Fratribus instituta, accendebant cor meum.

Quartus fructus, peregrinationis est, assuesce- re ad toleranda corporis incommoda varia, quæ peregrinatio adfert. Vnde augetur habitus patientiæ & temperantiæ & sobrietatis, & alia- rum virtutum, præsertim heroiæ charitatis erga Deum, ob quam omnia molesta patienter & libenter, & cum exultatione à seruis Dei ferri solent; hoc indicatur initio Regulæ 5. in qua cum esset scriptum peregrinis nostris, vt indi- gentiâ & penuriâ rerum corpori necessaria- rum probati exoptent; subditur finis, seu vti- litas, quæ hac in respectanda est, vt ad incom- moditatem cibi somniue capiendi libenter as- suescant.

Quintus fructus est, imitatio Christi in perpessio- ne rerum omnium molestarum. Quæ de re sic agit Reg. 5. Iniurias, illusiones, & opprobria, quæ in itinere inferri contigerit, patienter cum Dei gratiâ ferant, gaudeantq; materiam præberi sibi imitandi ali- quando Christum Dominum, eiusq; vestibus, atque in- signibus se ipsos induendi. Nam, vt ait S. Ephræm de Fide, Improperium honorem, & contumelias glo- riam ducere, hac vera seruatorum Dei gratia est.

CAPVT SECVNDVM.

De modo in peregrinationibus obeundis seruando, quoad Deum.

Quoad secundum, quis modus & ratio ser- uanda sit obeundarum peregrinationum, docent Regulæ Peregrinorum, quarum præ- scripta ad tria capita reuocari possunt. Primum caput est Modus agendi cum Deo toto

toto tempore peregrinationis : qui quatuor partibus constat.

Prima præscribitur Reg. 2. *Litanias simul omnes quotidie in ipso itinere ingressu vel itinerarium dicant, nec orationem & consueta Examina prætermittant.* Sermo est de rebus deuotionis ordinariis stabilibusque, quæ etiam domi ab omnibus seruari debent, sed multò magis in itinere, in quo, cum sint extra claustrum domicilij, nil omittendum est horum, quæ conferunt ad resistendum dæmonis insultibus, & ad conseruandum saltem bona in domicilijs acquisita, per hæc media Examinum & orationum, quæ hoc tempore magis sunt necessaria. Nam, ut dicebat S. Ignatius, teste Ribad. lib. 5. cap. 11. *Eis qui cum proximis agere debent, cogitandum est, se non cum perfectis hominibus viuere, sed in medio nationis praua atque peruersa: idè cauendum, ne illorum vitia nobis adhaerescant.* Et cum, ut ait S. Leo serm. 5. *Quadr. Plena sint omnia periculis, plena laqueis: & verum sit, quod ait S. Cyprianus lib. de lapsis: Vinci à seculo non posset, qui vnde vinceretur in seculo non haberet.* Ideo armis orationis & Examinum animus munendus est, ne succumbat. *Vbi enim viri & femina permixtim conueniunt, magna iniquitate, & confusione hi cæuis pleni sunt, & occasio conuentus est causa turpitudinis, inquit Clemens Alexandrinus lib. 3. Pæd. cap. 11. Ex talibus conuentibus commercia, ut Tertullianus ait de spect. cap. 25. Scintillas libidinum constabellant.* Vel, ut scribit Seneca ep. 7. *Nemo non aliquid nobis vitium aut commendat aut imprimis, aut allinit.* His autem omnibus oratio & Examen conscientia: instar scuti se opponit, ne homini noceant, alioqui nocerent. Nam, ut scribit B. Laurentius Iustinianus lib. de Christi agone cap. 6. ponderatâ Apostolorum dormitione in horto dum Christus orasset, & eorum fugâ: *Mens si quando oratione neglectâ, cepit à sua custodiâ dormire, repente cupiditatibus frenâ laxatur, & immundis cogitationibus aditus referatur, atque non modestè tepere inchoat incendium charitatis.* Et è contra, orationis præsidio omnes vincuntur illecebræ, ut experiuntur ei dediti. Idè quæ de se dicebat ille, se minorem redire, quam domo exisset: sed potius, ut quamadmodum monet S. Chryost. lib. 3. de Sacerd. *Ita ab illis finis liberi, sicut corpora trium illorum puerorum Babilonicorum, erant libera à flamma ignis, quam ut dicitur Danielis 3. 40. 50. Angelus Domini excussit de fornace, & fecit medium fornacis quasi ventum rotantem, & non tetigit eos omnino ignis, neque contristauit, nec quicquam molestia intulit.* Et, ut additur ver. 9. 4. *Nil potestatis habuit in corporibus eorum, & capillus capitis eorum non est adustus, & saraballa eorum non sunt immutata, & odor ignis non transfuit per eos.* Ita planè redire domum debent Patres, uti exiuerunt è fornace sancti illi pueri, & sine damno ab igne secularis conuersationis, & visitatione eorum domiciliorum, & sine fetore fumi quoque. Debent esse lux Christi, sic vocati

Matth. 5. 14. ed quod, ut explicat S. Augustinus tract. 4. in Ioan. *Sicut lux est per immunda transiit loca non inquinatur: quin potius ea exsiccat, purificat, & tetrum odorem expellit; ita nos sine nostro damno proximis profimus, instar lucis eos illuminando bonis doctrinis, accendendo bonis consilijs, & monitis: ad odium & fugam peccati, ad amorem & studium virtutum, quorum vtrumque præstant examina & orationes solitæ.* Idè qui hæc omittunt in Missionibus, magnam faciunt spiritus iacturâ.

Idè primi Societatis Patres dum Partis ad Ignatium Venetias contenderent, ut scribit Orland. lib. 1. hist. Societ. num. 110. qui Sacerdotes erant, *Quotidie vel Missarum sacra curabant, vel si non possent, vnâ eum iis, qui nondum sacris initiati erant, sacrosanctâ Eucharistia mysteria, noxâ confessione deterfis, accipiebant.* Hoc se viatico, contra omnes difficultates, & pericula muniebant. Nocturnis matutinisque temporibus, in diuersis ad presinitum spatium, Diurnarum rerum contemplationi vacabant. In ipso itinere, vel ex Psalmis decantabant aliquid, vel de Deo agitabant inter sese dulcia & salutaria colloquia. Venetias quoque Romam ad Ignatium, qui antecesserat, euntes, quotidianam non intermittebant Synaxim, inquit Orland. lib. 2. histor. n. 4.

Porro censerem in peregrinatione (suscepto loco cilicij, deambulationis labore, & aliis incommodis) disciplinas non omittere hebdomadarias, quæ vel in syluis, vti fiebant à S. Xauerio apud Turfel. vel alibi, possunt fieri, & in hospitij nocturno tempore, vbi eas faciebat, & quidem acres, adhuc secularis, & Dux P. Borgia, ut scribitur in eius vita, lib. 7. cap. 2. aded, ut pueri excitati strepitu plagarum, ipsas sæpè numerarent supra quingentas, ut habet Orland. lib. 10. hist. Societ. num. 39. Et S. Ignatius, dum ad montem Serratium iter faceret, Rib. 1. 1. c. 3. idem faciebat.

Secundum, quod erga Deum seruandum est in modo peregrinandi, est oratione comitem itineris sibi Christum facere. Cum enim liberum sit, & nihil sit quod nos impediât, & otiosa cogitare non liceat, & vtilius, ac honestius & iucundius sit cum Deo colloqui, quam cum socio, præstat orare frequenter & diu. Idè dum socij Venetias ad Ignatium pergerent, Romæ manentem, præter quotidianam Synaxim, magnam partem itineris in Sanctis ritè precibus implorandis, psalmorumque canticis conterebant: vti scribit Orlandinus lib. 2. hist. Societ. num. 4. Et Ribadeneira describens modum, quo socij ad Ignatium ex Vrbe ad remotissimas terras miti soliti, ad inchoanda Collegia pergerent, ait lib. 3. cap. 5. *Egredientes hospitium, armabat oratio, ingredientes excipiebat, diebus Dominicis, qui Sacerdotes non erant, aut sæpius etiam consuebantur & communicabant.* P. Balthasar Aluarez, ut scribitur in eius vita ca. 25. *Maiori diei parte, aut etiam toto die in itinere peregrini, orationi vacabat.* Vide Aluarez de Paz. to. 3. pag. 376. fin. & 377. init.

590. Tertium, quod præstandum est in peregrinatione, imitatio Christi, in tolerandis æquo animo aduersis, quæ Reg. 5. sic commendantur: *Indigentia & penuria rerum corpori necessariorum probari exoptent, ut ad incommoditatem cibi, somnitiæ capiendi libenter assueant: iniurias vero, illusiones, & opprobria, quæ in itinere inferri contigerit patienter cum Dei gratia ferant, gaudeantq; materiam præberi sibi imitandi aliquo modo Christum Dominum, eiusq; vestibus atque insignibus se ipsos induendi.*

591. Quando Ethai Gethæus, qui transfugerat ad Dauid, vidit Dauidem fugientem ex ciuitate à filio Absalon eum persequente, & ipse quoque eum secutus est cum fratribus suis: & quamuis Dauid ei suaderet ut rediret, & habitaret cum Absalon, respondit Ethai Regi. 2. Reg. 17. 21. *Viuat Dominus, & viuat Dominus meus Rex, quoniam in quocunque loco fueris, Domine mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.* Tales esse debemus erga Christum uti Ethai erga Dauid, quamuis ab eo non sit tot tantisque beneficiis cumulatus, uti nos à Christo; nec potuerit tanta præmia sperare, uti nos à Christo. Quando Viras ex bello reuersus est domum, iullu Dauid sui Domini, noluit descendere ad domum suam, sed dormiuit ante portam domus Regiæ, cum aliis seruis Domini sui, quod cum nuntiatum esset Dauidi, interrogat Dauid, cur id fecisset, & ait Dauid ad Viriam: *Nunquid non de via venistiquare non descendisti in domum tuam? & ait Viras ad Dauid: Arca Dei, & Israël, & Iuda habitant in papilionibus, & Dominus meus Ioab, & serui Domini mei super faciem terra manent, & ego ingrediar domum meam, & comedam, & bibam, & dormiam cum vxore mea: per salutem tuam, & per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc.* Si exemplum Ioab & subditorum Dauidis extra domum manentium satis erat Viræ ad non descendendum in domum suam, quanto magis nos ipsius Dei exemplum in carne nostrâ, pro nobis tam multa in corpore & animo passi, mouere debet ad eius imitationem in tolerandis incommodis, quæ accidunt in peregrinatione.

592. Cùm Cato Minor Imperator belli, grauissimâ siti ardens in Libycis arenis summo solis æstu diffusisset, & paucillam aquæ in galea sibi oblata bibere noluisse, sed effudisset in terram, ne solus eo solatio fruere, etiam alij milites eius exemplo diurnam sitim tolerarent. Quid nos Christi exemplo pati non debemus, cùm sumus vocati ad hanc Societatem, quæ in prima Bulla Pauli 3. pag. 5. & in Bulla Iulij 3. pag. 56. 61. appellatur, *Iesu Christi militiæ? Non solum improperia ferre debet pugil ac miles Christi, inquit S. Ephraem de Fide, sed diuitias ut stercola respicere, & propter ea, quæ habentur vilia, & abiecta latari.*

Rebecca ut vidit Isaac peditem, repente descendit de camelo. Genes. 24. cur nos velimus commodius tractari quàm Christus? Neque Lancij Opusc. Tom. 2.

enim discipulus est supra Magistrum, neque seruus supra Dominum suum: sufficit discipulo ut sit sicut Magister, & seruo sicut Dominus eius. Si Patrem familias Belzebul vocauerunt, quanto magis domesticos eius? Matth. 10. 24. 25. Ferenda sunt ergo, Domini nostri Iesu Christi exemplo, omnes itinerum molestiæ, siue eæ corpus, siue animum affligant. Gloria magna est, sequi Dominum, inquit Ecclesiasticus 33. 38. Meritò ergo Apostolus, Christi exemplo motus, nil curabar in mundo, æquo animo ferebat omnia, & læto propter Christum: Philip. 38. Existimo omnia detrimentum esse, propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercoz, ut Christum lucrificarem. Imò de hoc solo gloriabatur Christo Crucifixo: *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi.* Gal. 6. 14. Qui verè cupit esse homo Christi, inquit S. Ephraem de Fide, eternisq; bonis se fructurum sperat, paupertatem diuitias cum gaudio existimare debet, & afflictionem recreationem, asperitatem victus, delicias, improprium honorem, & contumelias gloriam ducere; hæc enim vera Dei seruorum gloria est.

Sic S. Paulus, nil aliud scire volebat nisi pati: *Non enim iudicauit me scire aliquid inter vos, nisi Christum, & hunc crucifixum.* 1. Cor. 2. 7. Scilicet omnia incommoda, cruces, persecutiones, & aduersitates, quibus plena fuit Christi & Apostolorum. Talibus aduersitatibus nostros primos Patres exercuit Deus, tales & illi expeiebant. Quanta ipse noster Fundator sit passus in itineribus, docent omnes eius vitæ scriptores. In hoc itinere, inquit Ribaden. libr. 1. cap. 10. quod Romæ Venetias habuit, multa aspera & acerba pertulit; propter grassantis enim pestis metum, vel in porticibus excubare, vel pernoctare sub dio cogebatur: alij, qui se in via illi socios adiunxerant, lentius præ virium tenuitate ambulantes deseruerunt sub noctem. Quæ itinerum incommoda, ab eo libenti animo tolerata pro Deo, quantopere Deo placuerint, Diuinæ extant benignitatis exempla. Nam Dominus, qui dixit Heb. 13. *Non te deseram neque derelinquam,* ait Ribad. loco cit. *Ille desertum inuisit Ignatium, abiectum suscepit, & complexus est. Næq; oblitus se illi nocte, postquam relictus est, proximâ, Christus in latissimo quodam campo, à Fossa Clodia pergenti Patauium, plurimumq; aspectu suo recreauit eius animum, & ad grauiora perseveranda roborauit, & ita eius iter direxit, ut Patauina Urbis custodia ingredientem egredientemq; illum, nil omnino remorerentur aut interpellarent, & aditum Venetias persacilem haberet. Publicis quippe exploratoribus omnia excutientibus, intactus ipse solus, prætermisus est, cùm tamen desertores illi socij, laboris multum subierint, ut liberum in eam Urbem ingressum inuenirent. Sic cùm assuetus longo iam vsu malè cubare, sub porticu Procuratoria, quam appellant, intendentibus iam se tenebris, vacuum opificis cuiusdam sulcrum elegisset, in quo fessus artus vicunque reficeret, vicinus Senator è*

prima nobilitate Marcus Antonius Trevisanus, caelesti voce excitatus increpitusq; est, quod in multâ veste, molliq; strato decumberet ipse, cum interim Dei famulus peregrinus non longe à vestibulo adium illius, iaceret in publico pauper, & omni humanâ ope, ac solatio destitutus. Itaque ingenti metu horroreg, perfusus, profliit confestim, & questum diligenter Ignatum, excepit perhonorificè. Ita Maff. libr. 1. cap. 13. fin. & Ribadeneyra libr. 1. cap. 10. Et Orland. lib. 1. numer. 35.

594. Ita quoque dum Hierosolymam navigaret multa passus est in itinere, & paupertatis incommoda, & procul dubio ab iis, quorum flagitia in naui magnâ spiritus & orationis libertate acrius infecutus est: quamobrem nauâ illum in insula quadam deserta & vastâ exponere volebant, & exposuissent nauâ ad eam appullâ, ni subito vehementi vento repulsi fuissent. Cùm, inquam, multis aduersitatibus exagitatus esset, toto nauigationis tempore, Christus Dominus sepe ei sese ostendit, illumque incredibili consolatione permulsi, ac sustentauit, & in portum à se toties tam vehementer optatum, tandem inuenit. Vti scribit Ribadeneyra libr. 1. cap. 10. fin. Maff. lib. 1. cap. 13. Orlandin. libr. 1. numer. 36.

Sic etiam dum Hierosolymis elanculum se à focis subduxisset, & solus nullo Turcâ duce (quæ res periculosissima) in montem Oliueti recurrit, ut quâ in parte pedis dextri vestigiū, quâ sinistri esset, diligentius animaduerteret, redeuntem Armenius quidam in S. Francisci Cænobio ministrans, ad illum perquirendum celeriter missus, fuste primùm ac truci vultu acriter minatus, ac temeritatem asperè admodum increpans, deinde immissa manu & brachio, ferocius apprehensum ad diuersorium traheret, minime sanè remittentem, quin etiam nouo caelesti gaudij rore perfusum, quod Christum inter eas contumelias sibi præsentem, ac semper supra se adstantem, atque incedentem, & vsque ad hospitium præuenientem, incredibili quodam genere consolationis aspexisset. Vt scribit Maff. libr. cap. 1. 14. fin. & Ribadeneyra libr. 1. cap. 11. Orland. lib. 1. numer. 39. & 40. Simili modo eius socij ab eo Venetijs Romam missi, inquit Orland. lib. 2. numer. 4. & 5. Omni subsidio itineris spoliati, somnum in imparatū pauperum Xenodochijs, modo inter paleas, modo inter præsepia, sepeq; toti imbribus madidi, festiq; captabant. Paupertas aded eis suavis erat, ut eam sine multis & magnis incommodis nullam ducerent. Tantùm autem colligebant cibi, de crastino nihil solliciti, quantum præsens necessitas compellebat. Item, Venetijs Anconam versus egressi, ad Adriaticum maris oram biduum triduumq; sine vilo fere cibo (neque enim locus vllus, vbi corrigare stipem possent, Rauiemam vsque se obtulit) exegerunt, deficientibus præ labore vie, cibiq; desiderio, corporibus: cum tamen aliorum quisque magis quam suis incommodis angeretur.

tanta in eos flagrabat charitas, tantus amor. Vbi paupulum conquiescent, & Diuinâ potius ope, quam humanâ (perexigua enim imenta est esca) virum aliquid, aut potius anhelitū recepissent, ad cepta peregrinationis reuertuntur incommoda. Vix iterum repetito, fluitum offendunt maximis ac perpetuis imbribus, mille circiter extra alueum passibus exundantem. Cumq; nummorum nihil esset, vix importunis precibus à portitoribus extorsunt, ut in alteram se fluij partem ripamq; transueherent. Is cùm plana camporum longè lateq; stagnasset, diu nudis pedibus fuit per altas aquas ingrediendum. Noctâ igitur Rauiemam madidi, fameq; enecti perueniunt, nullo per eum diem, præter panis frustulum, sumpto cibo, cùm tamen pridem nibilo lautius accubissent. Orlandin. libr. 2. num. 5. Ibidem Rauienna publico in hospicio cùm pauperibus diuersati, & pauperum passu more, congruis etiam cana cubilibus sunt excepti, squallore pedoreq; obstiti, quæq; fatigatos artus non ad quietem allicerent, sed quietiam traditos, nouis laboribus exercerent. Sordibus scatebant omnia, & mordacissima bestiola notis vndique excitata pabulis fodicabant artus sopori iam deditos, ne quietem desariati conciperent. Plura in hanc rem prosequitur Orlandinus, verùm hæc sint factis de illis.

Sed Xauerius omitendus non est, cuius vita etfi plena fuerit summis molestiis innumeris, maximè tamen in Comorino Promontorio: Quia nullam aliam Indæ Regionem sol magis exurit, aded, ut cuncta sole velut igne torreantur. Religio, pane, vino, potius, ceterisq; eiusmodi rebus caret. Vnde Xauerio præter omnium rerum inopiam, sæpè non magis cum ardore solis, quam cum arena feruido litore, non tantùm fallente, sed etiam excurrente vestigia, luctandum fuit. Ille tamen vnus multorum Sacerdotum animos ac vires gerens, continenter circum illius ora maritima vicos, & oppida pedibus sepe nudis (vique post detritas vsu ocreas) feruida arenâ cursare institit, baptizando, in matrimonium collocando, catechismo erudiendo, disidentes ad pacem reconcitando, quamuis astuans, & sudore penè perpetuo fluens, humi cubabat, orizâ exigua, à se coactâ & male conditâ victitabat: ut scribit Tucellin. libr. 2. cap. 6. Sic, ut idem scribit libr. 4. cap. 6. Vt Meacum penetraret, equiti indigena, famulum semet adiunxit. Eius ergo equitantis sarcinulam, præter Missæ instrumentum, cursitans gerebat humeris, hero, cursus magis quàm itineris modo equum concitante, per obnoxia lateribus loca. Et Franciscus pedibus ferme ibat nudis, quod riuus, amnesq; vado transiundis, se passim offerrent. Itaque sæpenumerò pedibus, ex niuis & alioris iniuria intumescens, grauior laborabat, crebro etiam cursu, & sarcinarum gestatione fatigatus, aut glacie, aut asperitate, viâ fallente, vestigia corruabant. Quis ille non aquo solùm animo, sed etiam intento in Deū, & à sensibus alienato superabat animo, etsi subinde in vepres incideret, & ad lapides offensaret pedes, laceraretq; sine vilo sensu doloris. Tanta erat vis caelestis contemplationis, sensus vincens dulcedine. Nec verò hostis conditio melior quam dici. Sæpè

Sape de nocte imbribus madefactus, frigore confectus ac fame, ad diversorium veniebat, ubi humana crummarum subsidia solatiq, suppetere nulla. Mensibus duobus itinere exactis, innumerabilibus terrarum marig, perfunctus malis, Meacum peruenit.

597. Sic P. Joannem Baptistam Cecottum Christus apparet solatus est, in Missione quadam apud Grifones vel Heluetios, cum multa pate- retur in victu & habitatione.

598. Horum incommoditatum amor effecit in B. Borgia, ut legimus in eius vita lib. 4. cap. 5. Ut cum de via sessus diuertisset in hospitium, humilemq, casam cum Bustamantio, & pro lecto in stramine cubasset, illeq, rursus laborans, tota nocte conspuisset Beatum Borgia, & faciemq, etiam non raro fuedasset, is nihil turbatus, transegit noctem spato deformatus, vix ut agnosci posset. Vbi diluxit comperto quod res erat, penam Bustamantius precatur. Ad hec ille: non est Pater, quod ea re labores, nec vsquam dignior locus in cubiculo, spato aspergi debuit.

599. De primis Patribus, qui a S. Ignatio Romam mittebantur ad Collegia inchoanda etiam ad remotissimas terras, scribit Ribadeneyra libr. 3. cap. 5. Inter ipsos summa erat pax, & concordia. Et quod mirabilis est, in magnis laboribus, magna alacritas animusq, semper letus, & laborandi pro Christo patiendiq, desiderio, ne de ipsis quidem longissimi itineris molestiis aut periculis cogitantes. Similia scripserat lib. 2. c. 7. de sociis Parisiis Venetias ad S. Ignatium euntibus: Quotidianas pluvias per Galliam perulerunt, hyemalem asperitatem per Germaniam, leti tamen, & alacres insuetum durumq, laborem obibant.

600. Quartum, quod erga Deum seruari debet in modo peregrinationis, est observatio Regularum: de quo sic habet Reg. 2. Peregrinorum: Alias etiam Regulas (præter examina & orationem) observent, quantum ratio itineris permittet. Quod additum est, ne quis scrupulosè velit servare silentium non vitra horam a prandio & cœna, vel septem horas somni, vel abstinentiam intra prandium & cœnam. Hoc enim discreta charitas nostræ Societatis, cuiusque virtuti permittit, dummodò moderatio iuxta rectæ rationis & conscientiæ timorata dictamen adhibeatur.

601. Porro inter Regulas diligentius servandas tempore peregrinationis, duæ sunt valde cordi habendæ: Prima, Regula 29. Sum, quæ iubet, Ut omnes diligentissimè curent, portas sensuum suorum, oculorum præcipuè, aurium & linguæ, ab omni inordinatione custodire. Per sensus enim diabolus multos vincit, si malè custodiantur. Sanctus erat B. Albertus Magnus, tamen dicebat: se, dum exiret è cella, deteriorem redire. Ideoq, B. Ludovicus Bertrandus, ut est cap. 10. eius vitæ: Nunquam suos permittebat exire è Monasterio, nisi ob magnam necessitatem. A multis omnino præservant periculis muri Monastici; idè quoque B. Maria Ma-

Lancij Opusc. Tom. 2.

gdalena de Pazzis, gaudebat, quia eam tenebant separatam à mundo, & non sinebant eam videre, quæ eam possent à Deo dinertere; ut in eius vita scripsit P. Ceparius cap. 45.

602. Altera Regula, quæ valde servanda est, est Regula 18. Sacerdotum de socio habendo, qui videat nos, dum alloquimur fœminas, vel prope eas sumus; tum ut ipsi sumus securi à periculo: Quia, ut ait Seneca epistol. 11. Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat: Tum ne fœminæ sint audaces; sic enim S. Bernardus fuit aggressa noctu fœmina non semel, vnde cœpit exclamare, quod ad se venirent latrones. Et hoc ipsum eandem ob causam suadet S. Bonaventura in spec. discipl. 4. p. cap. 2. Hac cautelâ vsa etiam domi suæ S. Indith. cap. 8. 4. 5. manens domi suæ cum puellis suis, in superioribus domus suæ (pondera singula) in secreto cubiculo, ibique clausa erat. Lococit, S. Bonaventura scribit de vno, qui à fœmina erat sollicitatus ut Ioseph, dicente, ni consentias, clamabo, quod me volueris violare: tum ille inclamavit socium, postulans Breuiarium, & sic socio superueniente evasit periculum infamæ & peccati, quod non incurrisset, si socium semper sibi præsentem habuisset.

Magni momenti hæc est Regula, toties per Ordinationes novas Superiorum commendata, tanquam maximi momenti etiam ab aliis habita. Hinc apud Photium cod. 59. adversarij S. Chrylostomi inter alia magni momenti ei calumniandi studio adscriperunt etiam hoc mendacium; eum mulieres suscipere, & solum cum solis, aliis omnibus foras dimissis agere.

Hinc S. Ambrosius, iuniores præsertim, Clericos, viduarum ac Virginum domos absque aliorum comitatu intrare vetabat.

603. S. Augustinus teste Possidio in vita, nunquam sine Clericis ad eas intrabat, vel solus cum solis est locutus, nec si secretorum aliquid interesset. S. Clemens Romanus Ep. 2. vetuit ne soli Clerici cum solis fœminis sermones miscerēt. Quod etiam in Concilio Carthaginensi 3. sancitum est, & in aliis.

604. Quam ob causam in Ordinatione prima pro Provincialibus autoritate 7. Congregationis contracta præscriptum est: Qui in Missionibus versantur (eadem autem est ratio de peregrinationibus) fœminas ne visitent, nec eas ad se domum venire sinant quacunque de causa, sed in templo, si necesse fuerit, audiantur. Et S. Xaverius apud Tursellium in vita dat hoc monitum P. Gaspari Barzæo viro sancto & socio suo: Cum mulieribus, cuiuscunq, conditionis, non nisi luce palam, atq, in publico, hoc est, in adæ sacrâ, colloqueris: Nec vnquam domum ad eas ibis, nisi forte graviore aliquo casu cogente; veluti egra cuiuspiam confessionem excepturus: ac tam

curandum erit sedulo, ut eius maritus adsit, aut cognatus aliquis, aut certe vicinus idoneus. Si forte Virginem aut viduam conveniri oportebit, ad eius domum accedes viris spectata integritatis comitantibus: quorum scilicet comitatus, non solum offensionem, verum etiam suspicionem hominum excludat. Talia verò officia conveniendarum mulierum, & rara sunt & necessaria. Quippe lubricum negotium est, ubi minimum lucri, sit maximo periculo. Et S. Ignatius, teste Ribadeneira libr. 5, cap. 11. Omnium mulierum familiaritatem, etiam earum qua spirituales sunt, aut videri volunt, vitandam esse dicebat, sed earum maxime, qua etate, conditione, statu periculosiores sunt. Quarum ex consuetudine plerumque, aut sumus sequitur aut flamma De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri: ut dicit Spiritus S. Eccl. 42. 17. Vide plura in Opusculo de Missionibus numer. 35.

CAPVT TERTIVM.

De modo in peregrinationibus servando, quoad comitem.

606. **M**odus in peregrinationibus servandus, spectat etiam ad rationem agendi cum comite itineris, erga quem hæc servanda sunt, propterea ad tempus peregrinationis pertinentia; quæ sola Regula 3. Peregrinorum commendat, non factâ mentione rerum aliarum, quæ etiam extra tempora peregrinationis cordi esse debent, uti est, mutua caritas, concordia, fuga contentionum, & his similia.

607. Primum, ergo quod Regula 3. præscribit est: *Ut colloquii interdum piis & religiosis, ac lectione alicuius libri pii molestia itineris leventur.* Quod quidem Regula facere non præcipit, sed ut se humanæ fragilitati accomodet permittit. Dicit enim his rebus, molestia itineris levare poterunt, ut quia difficile videbatur, arctum, uti domi, servare silentium, permitteret Societas colloquia, non alia tamen, quam religiosa & pia, ut, & lectionem non profanorum librorum, nec multorum, sed alicuius pii.

Verum est illud Terentij: *Facundus comes in via pro vehiculo est.* At facundia Religiosi diversa esse debet ab Ethnica, ideoque circa res piis & Religiosas occupanda est. Nam si seculares monet Apostolus, non nos tantum Ephel. 4. 2. 9. *Ut sermo ex ore vestro procedat bonus, ad edificationem fidei, ut det gratiam audientibus, quanto magis, id à nobis præstandum est, maxime in peregrinatione, quando facilius est lapsus, eò quod tunc desint alij, qui errata nostrorum sermonum, possunt Superiori ad emendandum referre.* Si seculares loquantur de rebus terrenis, mirum non est,

quia sæpè ipsa terrenarum rerum cura, eis propter gubernationem domus & familiaris, necessaria, id ab eis exigit. Ideoque Christus ait: *Qui de terra est, de terra loquitur:* at, qui Dei beneficio excepti sumus de terrenis negotiis, & ad cælestia translati, de iis loqui debemus, uti cogitare: ut ex abundantia cordis, id sit in ore, quod in corde. Siquidem, ut ait Quintilianus libr. 8. *Sermone hominem, ut ara tinnitu dignosimus.* Et, ut apud Maximum sermon. 15. legitur; Romulus dicere solebat: *Vasa fictilia, sono & percussu; hominem verò, sermone explorandum esse.* Et apud Cicero nem Tuscul., Socratis dictum refertur: *Qualis homo est, talis etiam eius est oratio; orationi autem facta simillima vite.*

608. Cam ergo vita nostra, & facta nostra debeant esse prorsus Religiosa & pia, etiam sermo talis esse debet. Nam sicut canit ille Poëta: *Nauta de ventis, de tauris narrat arator;* Et miles de medicina silet, sed de bellis & ratione pugnandi disserit; Mercator de mercibus, de lucris, de itineribus; quantum dedecus Religiosis, non sapere Deum & res Dei? cum etiam in veteri lege Deus secularibus præscripserit Eccl. 9. 23. *Omnis enarratio tua in præceptis Altissimi:* multò magis nobis præstandum idem est, qui spirituales vocamur, & ratione status & in modo agendi, ut sumus eorum è numero, de quibus scripsit S. Gregorius libr. 7. Moral. cap. 6. fin. *Sancti viri dum aternitatis desiderio anhelant, in tanta altitudine vite se subleant, ut audire iam quæ mundi sunt, grave sibi ac deprimens pondus credant. Næq; valde insolens atque intolerabile estimant, quicquid aliud non sonat, quod intrus amant.* Merito ergo in Regula dicitur: *Alicui pius colloquii, ut sit comes itineris Christus;* quis talibus Christus delectatur. Et de iis quoque potest accipi eius dictum Matt. 18. *Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Quod factis confirmavit, etiam Luc. 24. *Discipulis in Emaus eventibus, & de rebus bonis differentibus, se adiunxit.* Et in prima part. Annal. S. Francisci Wadings ad annum Christi 1212. num. 2. scribit: *Dum S. Franciscus insitisset, inter suos unumquemque, aliquid pii ex tempore dicere, iug. dixissent; Christum Dominum apparuisse in medio eorum, in specie pulcherrimi iuvenis, & singulos mirâ benignitate, & affabili dignatione benedixisse; ad quam celestem & repentinam visionem homines obstupefacti, extra se rapti supini ceciderant in terram.*

609. Ita Christo placet sermo pius. Quod etiam miraculis quoque declaravit Deus: ut enim S. Ephræm Syrus posset de divinis rebus agere cum S. Basilio, & Græcam linguam non nosset, eius peritiam divinitus ei collata est. Idem & S. Dominico Deus largitus est, concessâ illi peregrinæ linguæ intelligentiâ, quâ acceptâ, triduo piis de rebus cum altero disseruit. Quocirca mirum non est S. Do-